

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

SERVEY POSTAL

—Ara la tiraré al estanch, com es de lley; del estanch anirá al correu, com es de cajón; al correu la perdrán, com es de costum... y aném per un' altra,

L' OMEDES, TRABALLANT

—¿Que per qué serveixo jo?—Per perseguí als que ab sas notas —molestan á don Dalló.

CRONICA

BARCELONA, la ciutat espanyola que reb més directament y s' assimila ab més facilitat las corrents europeas ¿té condicions y ambient propi pera convertirse en una sucursal del Riff?

Aquesta pregunta se la fan avuy molts barcelonins, y generalment se donan una resposta negativa. La capital de Catalunya, culta, ilustrada, progressiva, treballadora, es una de las ciutats d' Espanya ahont hi circula menos sanch *berber*. Aixís ho proclamaria el resultat de una investigació proporcional que podria practicarse fácilmente sobre la base de la naturalesa dels protagonistas dels delictes de sanch: per cada barceloní qui hi estigués complicat ¡quants y quants que no han nascut á Barcelona no se 'n contarían! Y dihém aixó sens l' intenció més mínima d' ofendre ni molestar á las personas vingudas d' altrás regións de la Península, perque la realitat no pot ofendre á ningú. Y si la realitat ens revelés que venen aquí possehits de la seva manera de ser, de las sevas inclinacions características, del seu temperament, del seu taranná, no tindrían motiu d' enfadarse, perque cada hù es com es, y molt poch hi pot fer cada hù pera deixar de serho en un instant. La transformació, en tot cas, es obra del medi que tot ho modifica, y aqueixa transformació assimiladora sino en l' individu se completa indefectiblement en la seva descendencia.

El caràcter barceloní ab tot y la barreja d' elements de població deguda á una incessant corrent immigratoria tendeix á oferir marcats caràcters de homogeneitat colectiva. El barceloní es seré, es morigerat, no s' emborratxa, no es tampoch camorrista, ni provocador, ni pinxo... Hi ha escepcions, no 's pot negar; pero ja es sabut que las escepcions serveixen sols per' acentuar y donar valor á la regla general.

Aixís, donchs, tenen rahó 'ls que diuen:—Es inútil que s' hi empenyin: Barcelona no pot convertirse en un camp de batalla de kábilas farrucas, cegas, exaltadas, que per un tres y no res s' abrahanan y s' exterminan, com si estiguessin gelosas unas y altrás de monopolisar l' ayre que 's respira.

*
* *

Y no obstant no 's podrá dir que no s' haja tractat de desnaturalisar la manera de ser pacífica, serena, reflexiva del poble barceloní.

S' ha parlat molt de Revolució, pero no en el sen-

tit ideal de transformar institucions, costums y sentiments, derrocant tiranías, destruhint abusos, anoreant injusticias, sino en el sentit material de fer us de la forsa bruta y gala de la valentía.

Desgraciadament la forsa bruta preponderant no está avuy ab la Revolució sino en contra de la Revolució, y la valentía ha hagut de resignarse á desempenyar un paper merament platónich, de *boquilla*. Els nostres pares y 'ls nostres avis, els homes de la *jamancia* y del 56, ne parlavan menos de tirar-se al carrer, y s' hi tiravan més sovint, erissantlo de barricadas. Cert qu' en aquellas épocas no s' havia inventat encare 'l mauser providencial. Al any 69 encare 's podían tantejar certas partidas entre 'ls fusells inglesos de pistó y 'ls *berdams*. Pero avuy...

Avuy l' esperit revolucionari radica més en las ideas qu' en las violencias materials. Un poble que ben possehit dels seus drets polítichs, sábiga exercirlos ab l' energia y tenacitat degudas realisa un' obra més revolucionaria, més virtual, més efectiva, que la que alcansavan els valents de avants fentse matar darrera de una barricada.

Aixó es evident y tots els pobles moderns ho proclaman y ho practican. ¿Ha de ser el poble catalá—dihém mal: una part mínima del poble catalá—soliviantat, alsat de cascos per certs elements que no han nascut aquí (y aixó fora lo de menos); pero que no son capassos de assimilarse 'l nostre caràcter (y aixó ja es lo més important); ha de ser una part, siquera sigui poch numerosa del nostre poble la que 's presti á pagar tribut á un atavisme que ja está manat retirar y que no té rahó de ser, perque pugna ab las condicions y exigencias dels temps moderns; ha de ser ella la que s' avingui á secundar las miras y 'ls propósitos de alguns farsants, explotadors de la seva candidés, de la seva bona fé?

No ho podem creure. El poble barceloní que passa y ab rahó per ser el més despert, el més llest, el més perspicás d' Espanya, perdria la fama que té conquistada si 's prestava á secundar un joch tan trampós y tan imbécil. ¿Quí es que no veu avuy las cartas dels que pretenen engatussarlo, abusant un día y un altra día de las sevas ansias revolucionarias legítimas, pero avuy impracticables? ¿Quí es que no comprén que l' afany de remenar la Revolució, sense solta ni volta, fent us constantment dels mateixos tópichs oratoris, inflats y buyts, no es altra cosa que una nova aplicació del art de fer fortuna?

*
* *

La Revolució... la violencia... la valentía... ¡Si ja no s' aplican contra l' enemich comú, sino contra

l'amich ó l'*desamich* que divergeix de idees ó que's nega á prestar acatament á las imposicions de una autocracia bufa y barroeral

O si no vejem'ho.

Gent que aspiran, segons diuen, á fer la Revolució, per' assegurar un régimen de absoluta llibertat republicana, no tenen cap reparo en anar á perturbar els actes que realisan altrs personas que no

pensan com ells. Tot ho tenen per lícit: la cridoria, l'alborot, las amenassas, fins las denuncias falsas á las autoritats. En cambi, á n' ells respecteulos, y ¡ay de qui s'atreveixi á jugals-hi la broma més ignocent! No admeten ni el dret legítim de las repressalias.

Tenen periódichs grossers que viuen exlussivament de la insolencia, el vituperi y la difamació, y no poden consentir que uns pobres cegos entonin unas coplas humorísticas que relliscarian sobre la epidermis de qualsevol home que no tingués ínfulas imperials.

¿Es que 'ls atributs de la realesa—la inviolabilitat y la indiscutibilitat—s'han fet exten-

LA ESTATUA DE 'N PITARRA

—¿Cóm dimontri l' han tapada aixís?

—¡Quí sab! Com que ara vé l' hivern, deuen tenir por de que 's refredi.

síus als que no s'han pres altre treball que proclamarse á sí mateixos redemptors del poble? ¿Quína democracia, quína República establirían, si es que per aquests medis logressin conquerirla?

Pero massa vist está que treballan desesperats en contra del seu adveniment. La República fora mentida sino sigués un atractívol govern de opinió, y ells no coneixen ni saben practicar més que la intemperancia y la imposició brutal, violenta. Se diria que laboran á preu fet pera desrepublicanisar á Barcelona, recarregant la nota d'un ful radicalisme, que sols pot nomenarse aixís perque té arrels de insensatés.

* * *

Un dels resultats més maravellosos del intens moviment de *Solidaritat catalana* fou sens disputa la pacificació dels esperits, l'amortiguació dels odís, el sanejament de l'atmósfera política de la ciutat. Transformació rápida, sols realisable en un poble com el nostre, de seny clar y conciencia neta.

Donchs hi ha qui, com si s'anyorés, pugna y's desespera pera tornar á un estat de cosas tan vergonyós, tan depressiu, tan lamentable pera tota ciutat civilisada. Hi ha qui no vol passar per menos que per aclimatar en la serena capital de Catalunya el kabilisme valenciá. Fins pera tractar de conseguir-ho sembla que aná á buscar esqueixos en aquell jardí d'Espanya, hont no tot son flors lo que hi creix, sino que s'hi donan també y ab pródiga abundancia las plantas venenosas que tenen per fruyt el revólver y el punyal.

Cert día m'ho deya en Blasco Ibañez, en un dinar íntim que li donarem en el Tibidabo:

—Allá á Valencia de día tots portém el revólver en un butxacó que 'ls sastres ens fan darrera del pantalón, y de nits dormím ab ell sota 'l cuixí.

Y jo l'escoltava ab extranyesa, pensant en lo trist de que un home de una inteligencia tan clara, de que un artista tan exquisit y de uns sentiments tan humanitaris hagués de anar per la seva propia terra sempre á punt de rebre un tiro ó de ventarlo, com un pinxo d'ofici.

Ell tenia por llavoras de qu' en Soriano vingués á Barcelona á armarla. Mes jo 'l vaig tranquilisar assegurantli que aquí no trobaria ambient.

Lo mateix dich ara. No 's conseguirá aquí may, siga el que vulgui el qui ho intenti, portar al partit republicá á sostenir entre ell una lluyta de cafres. Se podrá, tot lo més, organizar una partida de la porra, ab algún que altre *matón* de lloguer, ab els quals potser s'hi barreji algún fanátich momentani; pero aixó mateix farà que s'aparti de aquesta patuleya, la part sana, la part digna del partit republicá, qu' es la més considerable per la seva influencia y pel seu número, y vetlla gelosa pel bon nom y el prestigi de la ciutat de Barcelona.

* * *

Sobre 'l succés lamentable, ocorregut diumenge al vespre en la plassa de Letamendi, res hem de dirne en son aspecte particular. No 'ns toca esbrinar qui va ser el primer en provocar y qui va ser el primer en arribar á vías d'obra. No hi estavam presents y en aquests cassos no acostumém á respondre sino de lo que veyém ab els nostres propis ulls. El jutje instructor trobará, no obstant,

El brenar del Coll, l' any passat... y plovia!

digui: ¿qué 'm torba 'l repós?

—Res, senyora, que 'l seu cos s' ha convertit en pedrera.

Per derribar, donchs, tal obra cap metje vagi á buscar. Sols el seu mal pot curar un paleta y un manobra.

JOSEPH PLANAS

elements bastants, pera exigir, á qui l' haja contra, la condigna responsabilitat.

Y si 's posa en clar que ja feya molts días que aquell lloch era punt de parada d' elements provocadors y que cada nit se registravan escenas escandalosas, se veurá que las autoritats de una ciutat civilisada y culta com la nostra están en el cas de no consentir que 's ventilin en forma que pot trascendir al ordre públich rivalitats polítiques ó agravis personals. Aixó pot passar al Africa; á Barcelona de cap manera.

Y pecarían las autoritats de dessidiosas ó de alguna cosa pitjor si sabent, com sab tothom, qui prepara aqueixas cosas y qui las realisa, y els motius pels quals se fan fery 's fan, no ho evitessin, empleant tots els medis de que disposan. Barcelona en massa ho reclama, y á una ciutat que baix tants conceptes es una gloria de la nació espanyola, no es possible desayrarla.

P. DEL O.

A ca 'l metje

—Que Deu lo quart, senyor metje.

—Senyora Pona, ¿qué té?

—No ho sé, no 'm trobo gens bé y 'm sento pedras al fetje.

—¡Pedras d'ful!

—Sí, y molt m' arredra.

També 'm sento aquí una nosa que no pot ser altra cosa si no que tinch mal de pedra.

El ventrell no sé qué 'm fa: hi tinch un pes tan pesat, que sembla qu' hi hagin alsat una paret ó un envá.

Tant dolor ja 'm desespera;

OBERTURA DEL CURS

Davant de la fatxada de la Universitat que ab las sevas finestras, inmóviles com ulls oberts, sembla mirarlos, els dos amichs, reconeixentse d' un tros lluny, corren á abraçarse.

—¡Fernández!

—¡Martínez!...

Desde la clausura del curs no s' havían vist. L' un va anar á passar l' estiu á Murcia, al costat de la familia; l' altre 's trasladá á Mallorca, ahont resideix la seva, y sóls mercé al ventet de dugas ó tres targetas postals, preciós recurs dels esperits indolents, s' ha mantingut viu el foch d' aquella amistat qu' ells califican d' entranable.

—¡Vaya, vaya! Ja hi torném á ser...

Avans de resoldre's á creuhar l' ample portal, parlan de mil cosas. De lo que s' han divertit, de las excursions realizadas, de las aventuras que han corregut...

Arrastrats al fi per la professó d' estudiants que pel davant seu passa fa rato, els dos amichs giran la vista á la porta.

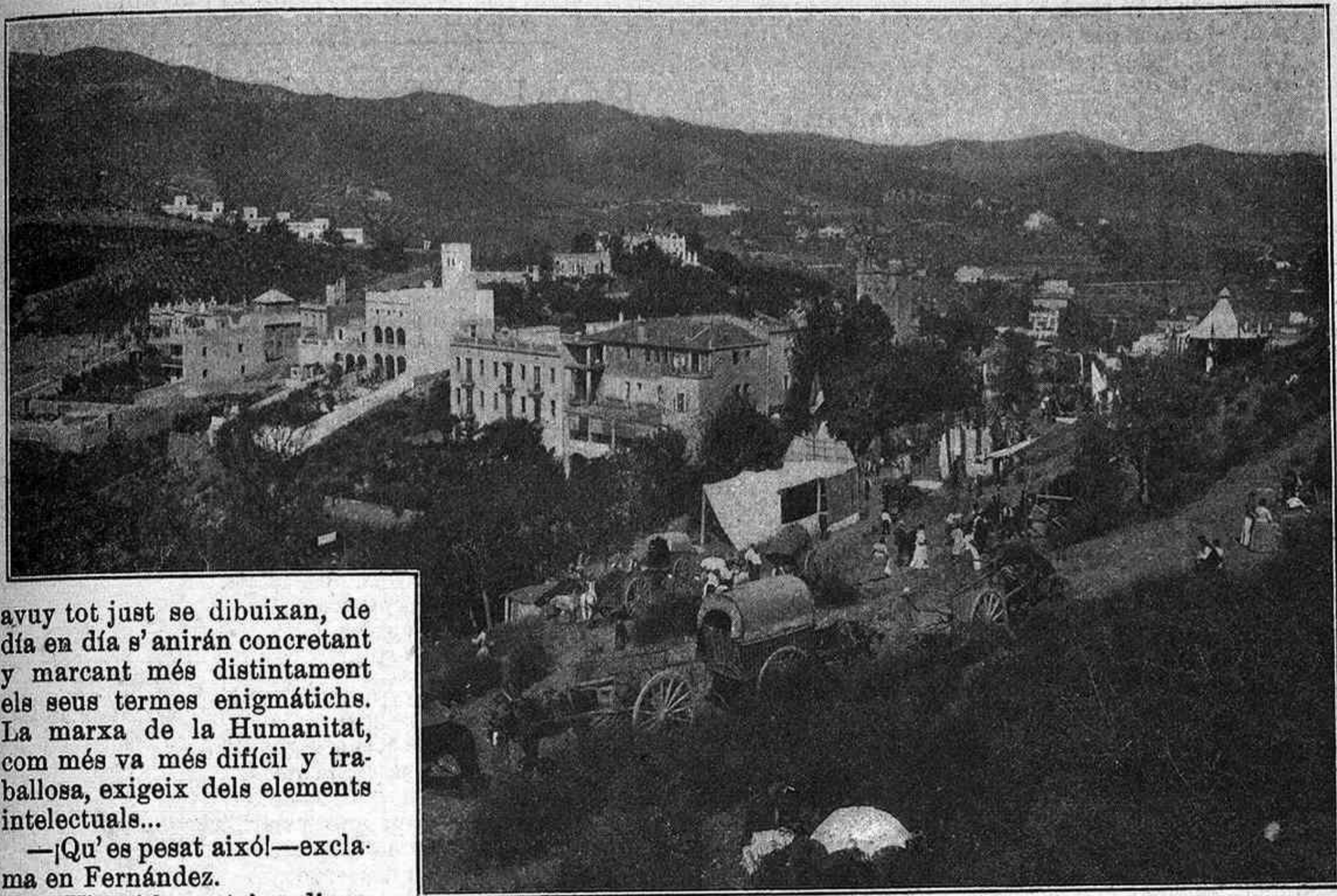
—¿Entrém?'

Y entran. La gran sala ofereix l' aspecte de cada any en solemnitat parecuda. En els banchs, una legió d' escolars bulliciosos; en la presidencia, el rector rodejat d' alguns professors y de las autoritats invitadas.

Els dos amichs, saludant ab la má als companys aquí y allá escampats, prenen asiento. En aquell moment un senyor catedrático, movent el bras dret ab sobrietat magestuosa, llegeix el discurs inaugural.

—«Vosaltres—diu dirigintse als estudiants—sou els cridats á resoldre gravíssims problemas que, si

FOTOGRAFICAS

avuy tot just se dibuixan, de dia en dia s'aniran concretant y marcant més distintament els seus termes enigmàtics. La marxa de la Humanitat, com més va més difícil y treballosa, exigeix dels elements intel·lectuals...

—¡Qu' es pesat aixó!—exclama en Fernández.

—¿Vius á la mateixa dispe-

sa?—li pregunta en Martínez.

—Sí. Per cert que al davant

s' hi ha posat una cerveseria ab uns billars nous y flamants que donan la hora.

—¿També feyan *La gatita blanca* á Murcia?

—¡Ja ho crech! Més de deu vegadas vaig anar-la á veure.

—Jo á Palma no l' he vista sinó un cop. Pero desde que soch aquí, ja l' he sentida miolar en tres ó quatre teatros del Paralelo.

—¡Tens rahó! ¿Cóm está el nostre *Montmartre*?

—Tan brillant y tan sugestiu com sempre. Ab unas *atraccions*, y unas *estrellas* y un surtit de donas de *búten*, que no sabs materialment per quin cantó girarte.—

Entre tant, el catedràtic que llegeix el discurs va esfullant, insinuant y carinyós, la garlanda dels seus pensaments.

—Estudieu, estudieu ab fé, y l' éxit coronará els vostres esforços. Cert que l' arbre de la ciencia está encare carregat de fruyt, pero pera alcanzarlo hi ha que arribar á las branques més altas. Agotadas per las generacions que 'ns precediren, en las ramas baixas no hi ha apenas res que buscar. Pero aixó, lluny de desanimarvos, ha de servirvos d' estímul pera llensarvos ab més ardor á la lluyta, convensuts de que no es ab las empresas fácils com se conquista profit y gloria.—

—¿Has vist la boquilla que acabo de comprar-me? Miratela.

—¡Barill! ¿Es bona?

—Ambar de primera y espuma llegítima. ¡L' efecte que deuré fer quan ella m' hi veji fumar!

—¿Encare tens aquella moreneta?

—No: son pare es massa ximple. Figúrat que un dia va aturarme al peu de la seva porta y 'm va dir que avans de pensar ab donas era necessari que 'm pogués lligar el bigoti per darrera el clatell.

—¡Quín poca soltal..

—Ara 'n tinch un altra que s' está á la Gran-vía.

El brenar del Coll, aquest any... y feya un dia espléndit.

Cada dia hi passo quatre ó sis cops. Ella surt al balcó, 'm mira y riu.

—¿Ja heu enrahonat?

—Encare no; pero desseguit que sápigam com se diu, li escriuré una carta.—

Y 'l bondadós catedràtic arriba al final del seu discurs.

—«Joves laboriosos, aprofitats estudiants, en vosaltres té la patria fixos els ulls; vosaltres sou la seva única esperansa. No la defraudeu, feuvos dignes d' ella y, juntant els vostres esforços, traballeu pera retornarli 'l seu antich esplendor, avuy vergonyosamente entelat per tantas y tan diverses causas.»

Quan, extingit l' aplauso de cortesia que corona l' oració del noble catedràtic, el rector pronuncia la frase sacramental: «Queda obert el curs», els dos amichs surten mandrosament al carrer y, aturantse al mitj de l' acera, 's miran ab ayre cansat.

—Bueno ¿y ara qué?

—¿Qué?

—¿Quín dia comensém las vacaciones?

A. MARCH

AQUELLA CASA...

Es com las altres. Igual. Pro per mí es molt diferenta.

Las altres no 'm diuhen res, pero *aquella*... La tristesa en mí feu presa aquell jorn que á aquella casa vaig veure una noya que 'm deixá encisat, tonto per sempre...

La casa dels meus amors ja no hostatja la nineta que á mí tant m' enamorá.

Pro quan veig la casa aquella,
sento fibladas al cor,
y s' entenebreix ma pensa,
y recordo 'l bé perdut,
y m' atormenta la pena...
¡Somnis, bellas ilusions
d' altres temps, no 'm feu més guerra!...

ANDRESITO

com aquesta, ja podria plegá 'l ram, ¡quín negoci que faria!

ALEX IV, EL FOLL

ROMANSO DE CEGO

¡BON NEGOCI!

Un xarlatán dels molts que 's desganyitan pels Encants de Sant Antoni, cert dia ponderava las excelencias d' un líquit que contenia una ampolleta y que, no més olorant-lo, feya mimvar instantáneament el mal de caixal.

En Pere, que s' estava aguantant ab el palmell de la má el seu sotabarba per por de que no li cayguessin las barras á causa del mal de caixal que sufría, aná á trobar-lo, pera probar las qualitats d' aquell líquit marvellós. Y al fer la proba notá, en efecte, que 'l mal de caixal li havia passat com per art d' encantament.

En Pere, reconegut al arrenca-caixali per sa bona cura, preguntá quánt havia de donarli.

—La bona voluntat de vosté;—digué aquest.

Y en Pere, trayentse un duro en pesa de la butxaca, l' oferí al seu curandero, el qual, allargant el bras, esperava que li deposités á la má.

—¡Ah! No es pas aquest el tracte;—digué en Pere.—Jo ab la má no li he tocat pas l' ampolleta; no més l' he ensumada.

—Pero li he curat el mal de caixal.

—Bueno; ensumi vosté el duro y si li passa pel forat del nas es ben seu.

El xarlatán donantse á tots els diables, exclamava en veu baixa:

—Si totas las curas que fes d' aquí en avant resultessin

Nyi...go-nyigo, nyigo-nyago..!

—Si 'ns escoltau un xiquet, els explicarém l' historia

—*Nyigo, nyigo..!*—d' un barret.

Era un barretet de marca nacional y tan bufó, que á las raspas de Vallcarca me las treya de fogó.

Al clatell de la persona que 'l duya á tall de valent, brillava com la corona d' emperadó omnipotent.

Las sevas moltas conquistas las voldríam explicar...

Pro no estém per fer més *xistas*

més *xistas*, més *xistas*,

que venen els progressistas y ens farían agafar.

Nyi...go-nyigo, nyigo-nyago..!

—Ara va la relació

d' una artista y el seu guapo...

—*Nyigo, nyigo..!*—maqueró.

Una tipler molt decenta, qu' entre nos té gran partit, ha estat víctima ignoscenta d' un aymant desvergonyit.

Mentres ella treballava,

FORASTERS QUE NO BADAN

—Guayta, Tófol; aquesta senyora deu haver rentat els plats y s' ha descuydat de desarremangarse.

EL DESARME DELS XANXES

—Tiene V. razón, señor Puig; tome V. el sable. Así no nos hará nossa cuando tengamos que correr, y podremos fuchir de compromisos con más comodidad.

ell fingintli estimació,
á la seva esquena anava
plé d' anells, fent el senyó.

Democracia es el nom d' ella,
pero 'l d' ell, no 'l sab ningú.
Sols li diuhen el Trapella,
Trapella, Trapella..
Y no fem més escudella,
perque 'ns pegaría algú.

Nyi...go-nyigo, nyigo-nyigo..
—Cambiém de decoració,
per contarlos els negocis...

—Nyigo, nyigo...!—d' un senyó.
Un senyor cara rodona,
que ab l' afany de fer diner,
va plantá aquí á Barcelona
botiga de pastisser.

A Madrit, té 'l poca latxa,
qui sempre l' ha protegit,
y els pastels que aquí despatxa
ja li venen de Madrit.

Per xó 's va posá á la gorra:
«Pastelero nacional...»
Y no estém per més camorra,
camorra, camorra,
que vé un grupo de la porra
y podríam pendre mal.

Nyi...go-nyigo, nyigo nyigo..
—Estém tots entussiasmats,
al veure com se practican
á n' aquí las llibertats.
Llibertat pels qui defensen
á n' el amo y al senyó...
Y á n' els qui com ells no pensan

mandorrada que te crió!
Si es aquesta la campanya
dels pseudo-republicans,
¡pot venir en Carlos d' Espanya
á apendre dels seus germans!
La qüestio ja es massa fonda
y no hem d' enfondirla més.
Vénen els esclaus del Conde...
¡del Conde..! del Conde..!
Y ¡xitón que vé la ronda,
vé la ronda d' en Tarrés..!

Nyi...go-nyigo, nyigo-nyigo..
—¡Primera y segona part
del «Yo quiero ser bonita»
y «El arte de gobernar!»

PEP LLAUNÉ

PRINCIPAL.—ESPECTACLES GRANER

La Dama d' Aragó, visió musical en tres quadros—un tríptich—lletra del Sr. Morató, música del mestre Esquerrá, está inspirada en la cansó popular del mateix títul, com qu' es d' ella una especie de paráfrassis plástica. Escénicament está ben repartida y baix l' aspecte musical el motiu de la cansó qu' es el preponderant no sempre ofereix aquella frescura que distingeix á las cansóns de la terra, y 'ls trossos que res tenen que veure ab el tema descubreixen en el músich cert afany de originalitat, que pot ser descubreix un xich massa l' esfors que fá pera conseguirho.

Tres decoracions del Sr. Brunet de molt efecte, y una execució molt cuidada contribuhiren á assegurar l' éxit de la nova composició que sigué rebuda ab picaments de mans.

Ab el títul de *Festa complerta* s' ha posat en escena un quadro de costums ampurdanesas, d' acció molt senzilla, casi sense accidents que puguin despertar interés; pero, en cambi, ben observat, sobre tot en lo referent á la pintura de alguns tipos.

El nom del autor es nou: Felip Palma. Algú preténia qu' es el pseudónim de una senyoreta dotada de una gran vocació pel cultiu de las lletras catalanas. Si es aixís, la felicitém perque revela molt felissas disposicions.

Exornan l' obreta alguns fragments musicals, deguts á D.ª Narcisa Freixas, entre 'ls quals s' hi destaca una ayrosa sardana.

En l' execució que sortí bastant esmerada 's distingiren la Srta. Aparicio y 'ls Srs. Puiggari, Morató y Balot.

La nit de Reys, afortunada producció del Apeles Mes-tres ab música del mestre Morera, continúa representant-se ab éxit creixent. No en vá es una obreta que dintre del género de *férie* pot servir de proto-tipe.

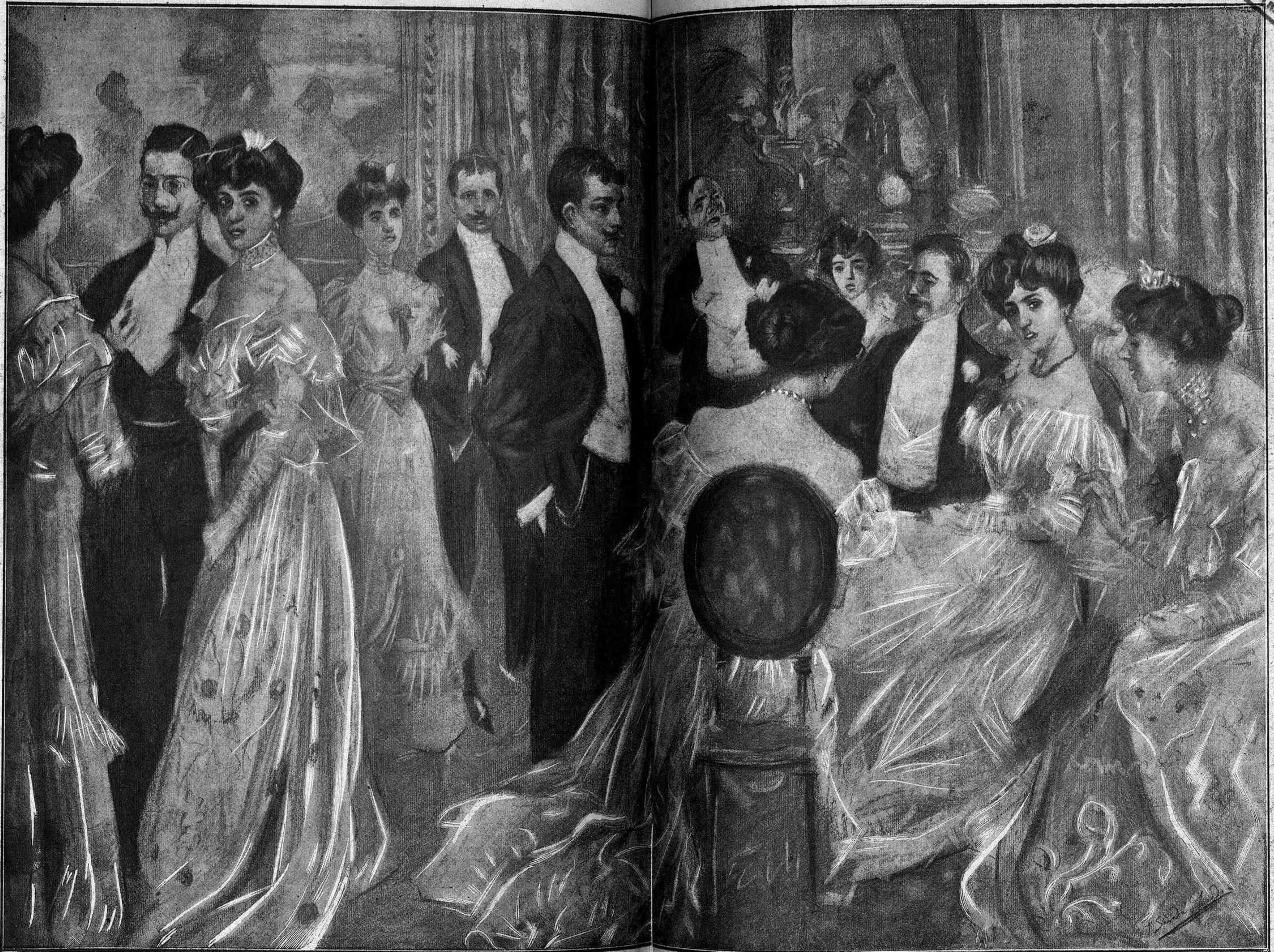
ROMEA

Arrels mortas, drama en tres actes de 'n Joan Puig y Ferrater.

L' autor de *La dama alegre*, obra independent y atrevi-da, que feya lluhir hermosas esperansas, ha trobat en son darrer drama un camí de acert. Obra senzilla de aparien-cia; pero en realitat fonda y complexa, se distingeix so-bre tot per la seva sobrietat realsada per una claretat plena de transparencias.

Un jove, graduat de doctor en Farmacia, torna al seu poble plé de ilusions generosas. Aspira á ser un regene-rador de ánimas. Mes de bonas á primeras topa ab las resistencias de una realitat vulgar y egoista. Al anarse'n á ciutat á estudiar estimava á una noya, y ella li co-rresponía. Pero prompte la distancia deixá en el seu cor un sediment, primer de descuyt y després d' olvit. El jo-

EN EL MON DE LA GOMA

DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA
 DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

L' obertura als salons.

ve estudiant era un xicot serio y no pensava més qu' en la carrera. Pero al retornar á casa seva troba á la noya mare sense ser casada. L' home que le comprometé morí de desgracia sense poder regularisar la situació de la infelís, com era 'l seu intent.

La noya viu honestament ab una seva germana, guanyantse la vida treballant. Casi tothom en el poble la bescanta y l' aburreix, no haventhi per ella redenció possible. Entre las pocas personas que l' estiman y la compadeixen s' hi conta la mare del jove. Y, Claudi, que aixís s' anomena 'l Doctor, torna á sentir per ella un interés molt gran, que no es aquell amor d' altres temps, sino un altre sentiment, conformat ab sas ideas piadosas, humanitarias.

En una de las situacions mes culminants de la obra, es sorprés á casa de la noya, en moments graves per' aquesta, y en Claudi s' apoya en aquest succés, pera proclamar que la farà seva en matrimoni, venent els escrúpuls d' ella.

Pero no pot realisar el seu propósit. Tot se revolta en contra seu: la seva mare, un oncle que sustentava teorías favorables á las ideas del jove, pero que al tractarse de aplicarlas á la seva familia, claudica. Fins la mateixa Rosalía, després de una nit de insomni y meditacions, li diu que no pot ser que 's casin, porque ja no s' estiman

afalagat per aquella dicció clara, precisa, fácil y acolorida que posa en boca dels personatjes.

Llástima d' execució! Salvant á la Sra. Jarque y á l' actriu que desempenya 'l paper epissódich de celestina, igual que al Sr. Barbosa qu' está molt just y al Sr. Soler sempre tan cuidadós del seu treball, els demás podían y devían fer més de lo que feren. El Sr. Piera ja fora del cas que deixés certa inclinació massa pronunciada als tons declamatoris. L' emoció á un artista li ha de brollar de molt endintre: no bastan els sols medis vocals per' expressarla.

L' autor siguié cridat á las taulas distintas vegadas y sempre ab gran entusiasme. S' ho mereix y 'l públich admirador del seu talent y de la seva joventut li feu plena justicia.

CATALUNYA

Ab bons auspícis ha comensat á funcionar la companyia dramática y cómica que dirigeix el Sr. García Ortega, y de la qual forman part alguns artistas ben coneguts y estimats del públich barceloní, com las senyoretas Bremón y Garrigós, y las Sras. Nestosa, Sánchez, Soriano y Alverá.

En l' obra de inauguració, (*La Castellana* de 'n Capús, y en las que ha anat donant successivament, (*La Dolores*,

UNA NOVA MALURA

Metges, químichs, farmacéutichs,
centros d' higiene social,
per combatre aquesta plaga
¿no hi ha cap desinfectant?

com s' estimavan avants, y ella té la única esperansa y l' únich amor en el seu fill.

Resulta que la vida humana es un camp fértil de ilusions y sentiments; pero ab el temps se van assecant y las arrels quedan dintre del home, mes son arrels mortas, que ja no poden rebrotar avuy més.

En aquest pessimisme fatalista radica 'l sentit trágich de l' obra, y es en nostre concepte font de bellesa intensa y punyent.

El drama está escrit molt en serio. Sos personatjes son ben dibuixats y sostinguts, puig fins en sos cambis de opinió cedeixen á las imposicions de una psicología molt humana.

L' esclat dramátich apareix en l' acte segon verament conmovedor: hi ha en ell algunas escenas magistrals.

En el ters sembla cambiar de tendencia, cedint l' emoció al pensament. Pero aquesta inclinació al drama de ideas queda victoriosament rectificada ab un rasgo de fonda emoció. Entre las arrels mortas que li quedan á dintre al jove desenganyat hi ha també la del amor de fill. Se disposa á anarse'n lluny de casa seva pera millor arrancar-la, y sa mare no s' hi resigna esclatant en un alarit de dolor. Aixís acaba 'l drama.

El Sr. Puig y Ferrater apart de sas brillants condicions dramáticas fa lluhir en la seva obra las que posseheix de dialoguista excelent. L' espectador se sent sense parar

Los dulces de la boda y otras) la companyia ha conseguit interessar al públich, per la sobrietat de l' execució, lliure d' efectismes y otras camándulas, que no en vá es el Sr. García Ortega un actor, encare que no brillant ni de forsa, dotat de verdadera conciencia.

GRANVÍA

¡Pobre Torrijos! ¡Pobre héroe de la llibertat espanyola! Els seus entusiasmes li costaren la vida... Y ab aixó sembla que n' hi havia prou pera deixar-lo tranquil de una vegada.

¡Vaya un favor que li han fet al convertirlo en personatge de un adotzenat melodrama de género xich!... Creguin que fa llástima.

¡Pobre *Torrijos!* tornem á repetir. Fusellat pels absolutistas, estava de Deu que havían de *refusellarlo* sobre l' escenari de un teatro. Els quatre sorges que pera portar á terme aquesta nova execució formaren el piquet son els Srs. González Llana y Martínez Olmedillo, autors de la lletra y Prudenci Muñoz y Enrich Riera de la música.

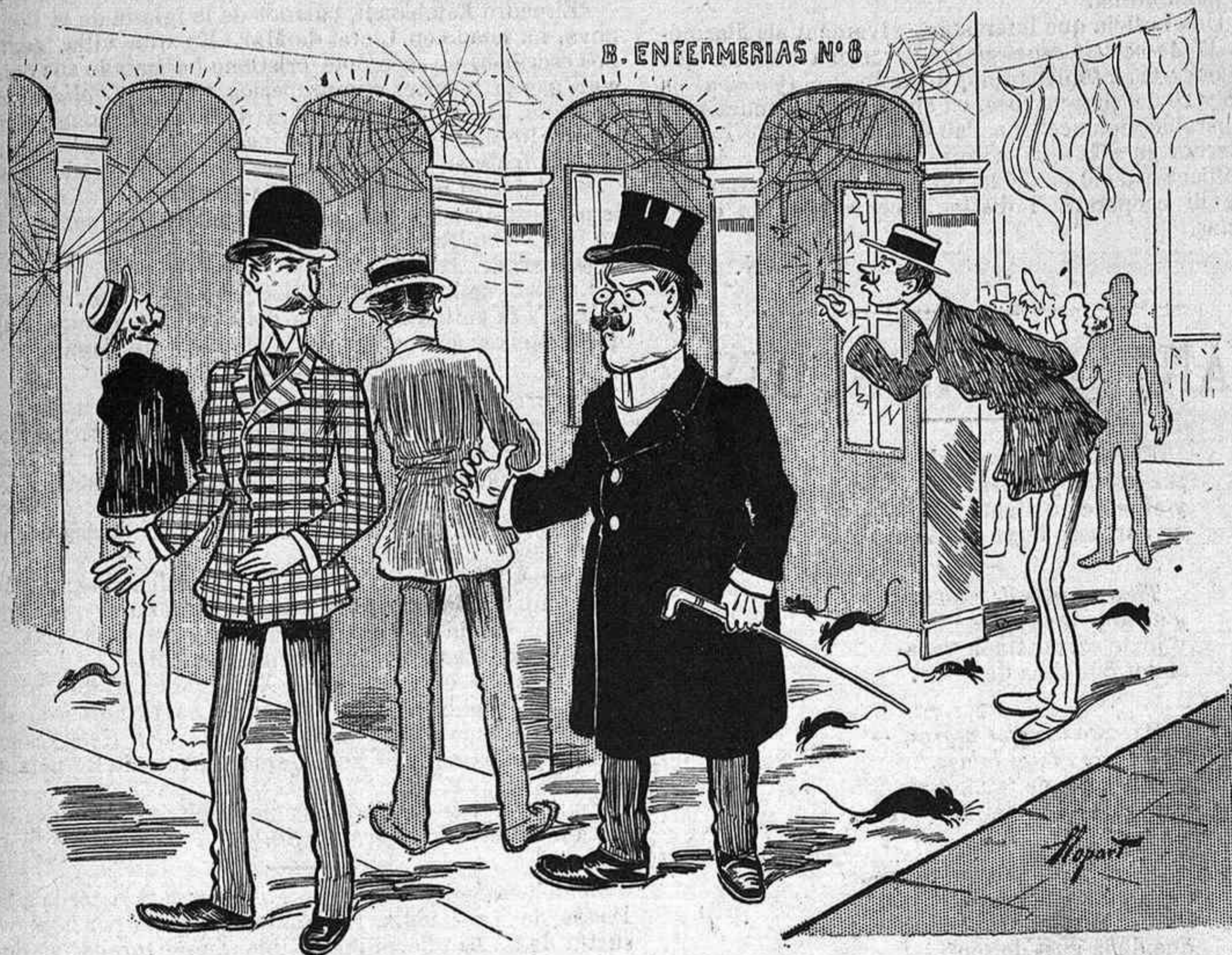
¡Pobre *Torrijos!*...

EN ELS DEMÉS TEATROS

Pocas, poquíssimas novetats que valguin la pena de mencionarse.

∴ Al *Circo Español* s' ha posat en escena un arreglo de *Los Bohemios* de Mürger.

INAUGURACIÓ DEL HOSPITAL CLÍNICH

—¡Es admirable! Totas las salas buydas, ini un sol malalt!
 —Aixó proba la salut que hi ha avuy á Barcelona.

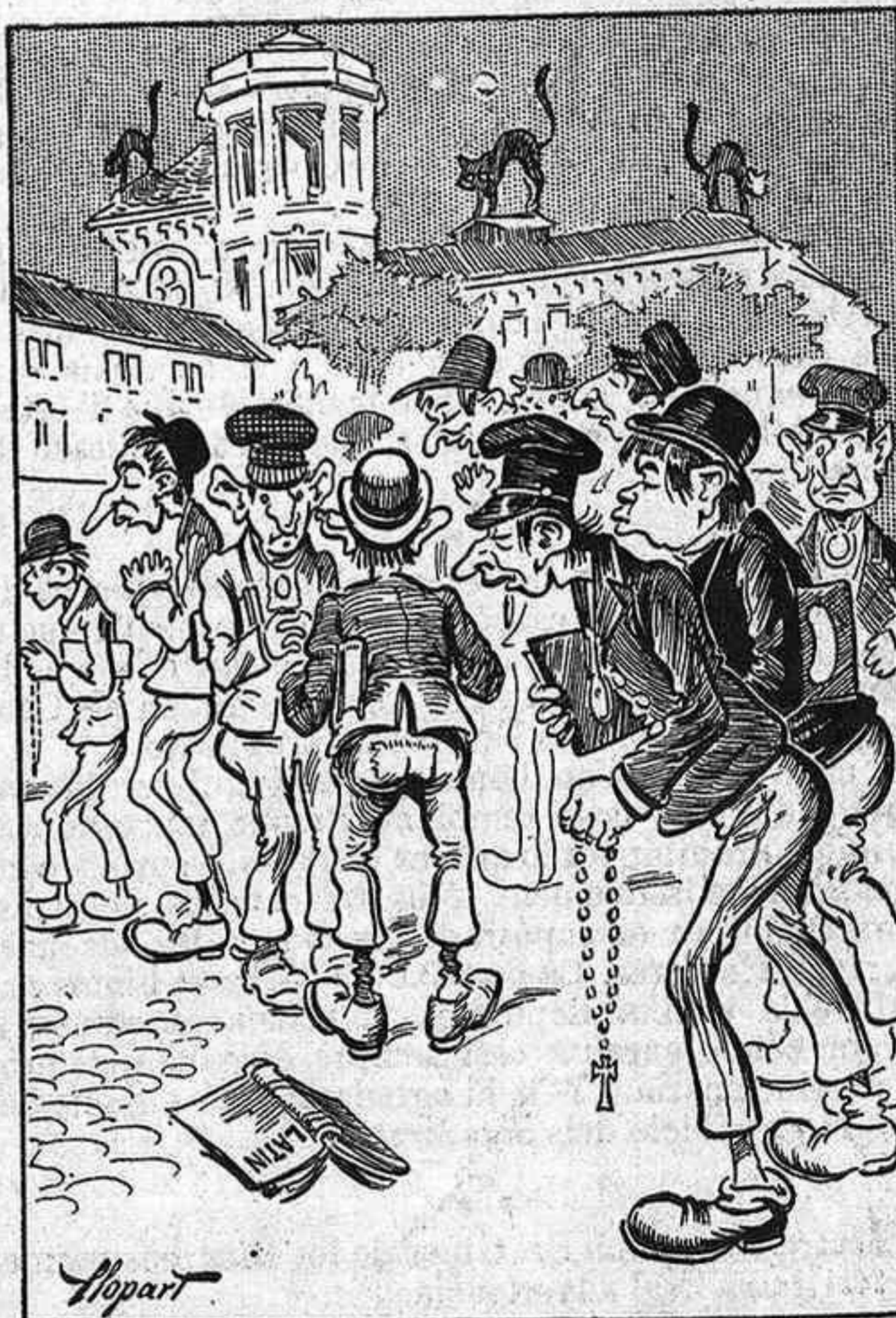
OBERTURA DEL CURS

A LA UNIVERSITAT

AL SEMINARI

Fabricació en gran escala
 de doctors y llicenciats.

Articles de llana pura
 y altres renglons similars.

∴ Al *Onofri* ha repercutit la *Revolució russa* en forma de pantomima.

∴ Una notícia que interessarà vivament als filarmònics. L' *Associació musical* de Barcelona prepara dos grans concerts sinfònics que s' donaran en el *Principal* els dies 18 y 20 del present mes, en els quals hi pendrà part l' insuperable violoncellista Pau Casals, veritable oreneta de tardor pera 'ls seus admiradors barcelonins, ja qu' en semblant estació no deixa un sol any de visitarnos. També hi cooperarà 'l distingit concertista de piano B. Socías.

N. N. N.

CANTARS BILINGÜES

*Es tu cuerpo una palmera
por lo bello y lo gentil
y el teu cap, nineta hermosa,
un carbassó buyt de dins.*

*Tienes ganas de casarte
y no lo quieres decir
y jo de cassar tinch ganas
el dot que t' ha de venir.*

*He visto tus ojos negros,
he visto tus rojos labios
y el compte de ta modista
que puja un remat de quartos.*

*Lloro, porque no me quieres.
lloro, por no darme el sí.
lloro... 'n tinch un prop de casa
que dona gust de sentí.*

PEP DEL PÍ

Ho havém dit moltes vegadas y no tenim cap inconvenient en repetirho: l' himne *Els Segadors* que te més de tetricas absoltas que d' himne triomfal, y qu' exerceix en l' esperit una influencia més depressiva que alentadora, ens es soberanament antipátich.

Y si no 'ns ho sigués per ell en sí mateix, ens ho seria per ser com es una solemne mistificació. Nosaltres estém en el secret de com se vá confeccionar: prenent la música de una cansó y aplicantla á un' altra que res tenia que veure ab aquella, y adornantla á manera de qua d' estel, ab l' estribillo: «Bon cop de fals», que put á floralesch de un' hora lluny.

∴

Donchs bé, á pesar del efecte detestable que 'ns ha causat sempre aquesta cansó, no podém consentir que s' exerceixi violencia contra 'ls que la tocan ó 'ls que la cantan, ni tampoch que s' digui com s' ha dit, en plé Consistori, que las autoritats haurían de prohibirlo.

No, mil vegadas. Cap home que s' tingui per lliberal pot pretendre una cosa semblant. Perque sentat aquest principi de prohibir tot lo que 'ns disgusta, veuriam condemnadas irremissiblement totas las cansóns políticas, sens excepció, en el supòsit de que si agradan als uns, desagradan als altres. La mateixa *Marsellesa*, himne nacional de la vehina República, no podría executar-se á Espanya, com s' executa casi sempre, á manera de protesta revolucionaria. ¿Y 'ls hi agradaría aixó els que demanan la prohibició dels *Segadors*?

∴

Al nostre bon amich Sr. Giner de los Ríos ens permetém ferli una lleal advertencia.

Y es que no olvidi may—ni molt menos al actuar de regidor en el Saló de Cent—qu' es catedràtich de *Lógica*.

Llegeixo en *La Publicidad*:

«El padre Estebanell, párroco de la iglesia de la Bonanova, ha estado en Lloret de Mar. En esta villa, según nos escriben, el sacerdote cristiano ha matado sus ocios endilgando insultos é improperios contra la *Solidaridad catalana*, diciendo que «es obra de ateos, masones, radicales y libre-pensadores, combinados con otros elementos que no debieran juntarse con semejantes renegados.»

Vels'hi aquí un enemich que ataca *Solidaritat* mirantla pel costat de la dreta, ab els mateixos arguments si fá no fá qu' emplean els que l' atacan mirantla pel costat de la esquerra.

En vista de lo qual casi 's pot jurar que *Solidaritat catalana* 's fá antipática á tots els vividors, lo mateix als que vesteixen sotana, que als que calsan jipi-japa.

A l' arribada dels representants francesos y russos que sigueren enviats á buscar á París per amenisar y donar calor al espectacle posat en escena ab el títul de *La fiesta de la Libertad* ¿sabrían dirme quánta gent va acudir á l' estació?

Jo no hi era, y estich en una mar de duptes y confusions.

Perque l' *Avi Brusi*, periódich simpátich als anti-solidaris, dfu que las personas allí reunidas no passavan de 800. Y en cambi *El Progreso* las fá pujar fins á 30,000.

¿Cóm explicarse aquesta *petita* diferencia?

No sé; pero se 'm figura que 'l periódich autonomista y de unió republicana devía contar en el número, als que, segons una *orenga* pronunciada desde l' *Hotel Colón*, estavan contemplant l' acte desde darrera de las persianas dels balcones.

En aquest cas hauría sigut més explícit si hagués dit:—La manifestació *anava per dintre*.

Bonich escándol va armarse diumenje á la tarde á la Plassa de toros vella. El públich indignat per la mansuetut de un bou borni impossible de ser toreadat, va decidir-se á torear ell mateix l' edifici. Y ho feya ab tanta afició que ja havia posat *banderillas de foch* á la barrera.

La guardia-civil va pendre posicions y van deixarse sentir els primers tochs de prevenció. Y sols per evitar que 'l torejessin á n' ell, el públich va evaquar la plassa, anantse'n de dret á contarho al gobernador Sr. Manzano.

∴

El nostre insigne gobernador vá prometre fer sentir á la empresa tot el pes de la seva autoritat.

L' empresari pagarà una forta multa. L' empresari, además, tornarà als espectadors una part del preu de l' entrada, ó bé obsequiará als concurrents ab una novillada.

Y per últim l' empresari pagarà de la seva butxaca la recomposició dels desperfectes.

Y no obstant l' empresari no té cap culpa. Els que pretenen que 'l toro *Acertijo* era inútil pera la lidia per ser borni, están en un lamentable error.

Els manescals l' havían revisat avants, y á ser borni no l' haurían deixat passar. Ho sabém de bona tinta: no era borni: es que feya l' *ullet*.

La Comissió de Governació del Ajuntament proposa la creació de deu plassas de dentista (una per cada districte) per assistir als noys de las escolas municipals que necessitin els seus serveys. L' assistència als noys será gratuita.

Y á pesar de la *gratuitat* aqueixa, ja veurán lo que á la curta ó á la llarga li costará á la Pubilla el tenir tractes ab uns professors que *menjan ab las dents dels altres*. ¡No será mal queixal el que li arrenquin!

Ja s' ha obert á la Universitat literaria el curs académich, y s' ha obert com sempre ab gran saragata.

En semblant día son els estudiants els que torejan als catedràtichs.

Lo que hauría de ser solemnitat académica, se converteix en un espectacle mímich, tan mímich que no hi ha medi de llegir ni els discursos, ni las memorias de reglament. Allí no alsa la veu més que l' estudiant.

Y els catedràtichs, adornats ab las mucetas, desfilan cap-baixos y com dihentse:—Pel maig ens veurém las caras. A cada hú el seu torn.

En cambi al *Seminari conciliar* no crida ningú, ni quan

¿QUÉ HI DIU L' AUTORITAT?

UN MATADERO CLANDESTÍ

Publiquém, á títul d' informació y per lo que pugui servir á qui correspongui, la present curiosa fotografia qu' hem rebut pel correu interior. Ara el problema es aquest: donat el fil, podrà trobarse el capdell?

el catedràtic encarregat de llegir la dissertació de oher tura, ho fa com enguany, escullint un tema *culinari*, plé de interés.

Las excelencias del Tribunal de la Inquisició.

O com si diguessim: propietats insuperables de la carn d' heretje feta al ast ó á la brasa pera *nudrir* la fé dels pobles.

¿Pero es de veras que estém á punt d' entrar en l' any VII del sigle XX?

Se 'm demana la inserció de las següents ratllas:

»L' aplaudit *Orfeo barcelonés* está organisant un gran concert vocal y instrumental que se celebrará dintre del present mes en un dels principals teatros de Barcelona, en obsequi dels membres del *Congrés de la Llenqua catalana* y á benefici de la Comissió benéfica de la Unió catalanista *La Reixa*.

Aixó 'ns agrada molt, porque respón á dos objectius. A la *llengua* y als *fets*.

Y á propósit del *Congrés*. Sabém que tindrà una importancia extraordinaria, á jutjar pels preparatius que 's fan y pel gran número de personas y entitats que s' hi han inscrit.

Nosaltres ens hi hem adherit ab entussiasme, porque havent sigut dels primers qu' hem ensenyat al poble á llegir catalá, no podém ser els últims en honrar la *llengua materna* en l' hora de la seva glorificació.

Resúm de las impressións que 'l notable escriptor Jacinto Benavente ha portat del seu recent viatge á la República Argentina:

«He vist que allí 'ns aventatjan en cultura, y que la nostra influencia actualment es molt poca, y será nula dintre de pochos anys.»

¡Y ara anemnos mantenint tan apátichs, tan tivats, tan apegats á las vellas y rebregadas tradicións!

El predomini d' Espanya á América acabarà com el drama *Consuelo*, de López Ayala, ab aquell famosíssim vers:—*¡Qué espantosa soledad!*

Els socis del Círcul lliberal del Pla de las Comedias anaren l' altre día á veure al Sr. Manzano, implorantli la seva ajuda (no varen dirli si la volían ab xeringa). —D' altra manera—digueren—convocarém una Assamblea pera disoldre 'l partit y anar á la Cort á dirli al nostre *jefe* y al mateix rey els motius qu' hem tingut pera pendre aquesta resolució.

—Pero qué 'us puch donar jo, infelís de mí—els diría el Sr. Manzano.

Y algún dels més decidits li respondria:—Unas quantas *pomas*.

Mes ¡ay! Las *pomas* qu' ells desitjan y necessitan, ja no las donan els governadors, per més *Manzanos* que siguin. Se troban dintre de l' hort del sufragi universal. Y á la porta del hort aquest, desde que per bruts ne si gueren expulsats els caciquistas de tots pelatjes, hi vetlla l' àngel de la indignació.

À LA BARCELONETA

—¿Per aquí comenseu la red de cloacas?
—Sí, home: comensant aquí, més aviat serém á mar.

Després d'una llarga temporada de sequedat, durant la qual els pobles no han parat ni un moment de fer rogarives demanant aygua, els benaventurats que's cuydan d'aquest ram han determinat donarnos pel gust, y de tal manera s'ha posat á ploure que comarcas enteras han sigut arrasadas per las inundacions.

Aquí del antich cantar, lleugerament reformat:

«Tienen los santos nuestros
venas de loco:
unas veces por mucho,
otras por poco.»

Acabo de llegir la biografía d'en Mazourenko, el revolucionari rus que aquests días s'ha passejat per aquí, y creguin que he quedat admirat de la estupenda xiripa que sembla protegir al simpátich agitador.

Judiquin vostés mateixos.

Molt jove encare, s'affilia á un grupo revolucionari: un día, ab motíu de no sé que, els seus companys son deportats á Siberia y á n'ell no se li dona altre cástich que... tréurel d'estudi.

Més tart emigra, y en la emigració... s'inscriu en las filas del partit social.

Vé'l conflicte ab el Japó, y ¿qué fa el revolucionari Mazourenko? ¿Posarse á predicar contra la guerra? ¡No!.. Se'n va al teatro de la iluyta y s'inscriu voluntariament en las filas del ejército rus.

Quan las matansas de Sant Petersburg, el govern el deté, pero... el deixa en llibertat als pochos días.

Torna últimament á ser agafat, pero el revolucionari se las arregla tan bé, que mentres els seus germans se quedan á Russia presos, ell té la satisfacció de poder trasladarse á Fransa sense 'l menor defecte.

¿Qué tal? No sé si vostés serán de la meua opinió, pero

á mí, francament, llegint aquestas notas en *El Progreso* del diumenge, va semblarme que tornava á llegir aquell célebre cuento del difunt Eusebi Blasco: *Historia de un hombre á quien nunca le ha pasado nada.*

Els representants de las forsas veteranas de diversas provincias s'han reunit á Madrid pera ocuparse de las sevas cosas y, segons diu un periódich, després d'haver pres una pila d'acorts, varen aixecar la sessió al crit de *Viva España!*

¡Molt bé! Pero si m'es licit parlar ingenuament, trobo que després d'aquest viva y tractantse de milicianos d'aquell temps, n'hi falta un altre:

Viva Espartero!

Sento molt que las meas ocupacions no m'hajan permés aquests últims días llegir el *Brusi*.

¿L'han llegit vostés?

Si es aixís, ja hi deuen haver trobat aquella famosa gazetilla que cap any deixa de sortir en aquesta época:

«Han hecho su aparición las primeras castañeras. Esto quiere decir que el invierno se acerca á pasos agigantados.»

Perque, en efecte, las primeras castanyeras han aparecut.

Será aquést, per lo que's veu, any de castanyas primerencas.

Y abundants.

Com s'escriu la Historia.

Parlant de las memorables jornadas de la Revolució de Setembre de 1868, deya l'altre día un periódich que commemorava aquell fet:

«Donya Isabel y la seva familia varen embarcarse en el port de San Sebastián á bordo d'un barco de guerra inglés.»

Qual barco—anyadeixo jo, completant el párrafo—en lloch d'empéndrelas per mar, va tenir la humorada de tirar terra endins y, introduhintse á Fransa, va anar á donar fondo á Pau.

¿No es aixís?

L'artista Sr. Sert ha donat al Saló Parés un cop de mestre. Els seus *panneaux* decoratius destinats á la Catedral de Vich son obras de gran empena y valentas en tots conceptes, tant per la grandiositat de la composició, com per la fermesa del dibuix y l'armonía del colorit.

El Sr. Sert, tingut anys enrera per un modernista vacilant en busca de novetats y extranyesas, ha trobat el seu camí y se las pot haver avuy ab els pintors serios y de renóm. Si 'ls traballs pictórichs s'aplaudissen, aquests días al Saló Parés s'hauria ohit un incessant estrépit de picaments de mans.

Xascarrillo de postres:

En una tertulia:

Se sosté entre damas y caballers una conversa alegre, de tons optimistas. Un senyor de certa edat escolta melancólich, sense péndrehi part.

—¿No es veritat, D. Sabí, que no hi ha res al món més agradable que l'amor.

Resposta del interpelat:

—Qué vol que li digui, senyora; ja casi no me'n recordo.

NOTAS DE CASA

La *Escola Horactana* tingué l'amabilitat d'invitarnos á la «Festa de Fraternitat» donada el dilluns al seu local en honor d'alguns extrangers y forasters distingits que aquests días han vingut á Barcelona.

Hem rebut una mostra d'un producte titulat *Grope-Nuts*, aliment—segons diu la etiqueta—pera el cervell. Ara que aquí el cervell de certa gent tanta debilitat demostra, considerém aquest nou aliment de verdadera actualitat.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

EDICIONS POPULARS
SANTIAGO RUSIÑOL
ACABA DE SORTIR

EL

PATI BLAU

Preu UNA pesseta

H. POINCARÉ

EL VALOR
DE LA
CIENCIA

Un tomo en 8.º, Ptas. 3'50

JOHN RUSKIN

ESTUDIOS
SOCIALES

Un tomo en 8.º, Ptas 2'50

PIERRE VALDEGNE

MI NUERA
Y MI QUERIDA

Un tomo en 8.º, Ptas 3'50

Pronto aparecerá el tomo
novenos de la 4.ª serie de
Episodios Nacionales del in-
signe novelista **D. Benito
Pérez Galdós** * * * * *

PRIM

Ptas. 2

Apeles Mestres

SIRENA

Preu: 1 pesseta

Apeles Mestres

ODAS SERENAS
Y
NOVAS BALADAS

Preu: 1 pesseta

Apeles Mestres

ESTIUET
DE
SANT MARTÍ

Preu: 1 pesseta

MEDICINA CASERA

Remedios
que curan

*Tratamientos sencillos y curas fáciles para toda clase
de accidentes y pequeñas enfermedades*

Un tomo en 8.º, encuadernado, 1 peseta

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

JUSTA RECOMPENSA

—Teniu, insigne Omedes. Vostra valenta campanya contra els cegos de las coplas us fa acreedor á la meva alta gratitut.